

Босилка Чубриловић Стаменић,*
Виши асистент,
Правни факултет, Универзитет у Бањој Луци
Република Српска

ОРИГИНАЛНИ НАУЧНИ РАД
DOI: 10.5937/zrpf1-44616

UDK: 628.1:341.223.2](497.6)
UDK: 556.1:005]:34(497.6)
Раd примљен: 03.06.2023.
Раd прихваћен: 30.08.2023.

ВОДЕ КАО ПРЕДМЕТ КОНЦЕСИЈЕ У ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Апстракт: Интересовање за тему коришћења вода по систему концесија у домаћем законодавству, аутору је побудила Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине у предмету бр. У-16/20. Анализа наведене одлуке отворила је шири простор за промишљање, те је предочени чланак настао као плод истраживања ове тематике. Раd је методолошки заснован на нормативној анализи Закона о концесијама, те Закона о стварним правима, који има функцију кровног законодавног акта, када се дискутује о стварноправним институтима у Републици Српској. Иако се у првом дијелу рада бавимо посебним правним уређењем појединих врста ствари и дефинисањем појмова воде, водних добара и водних објеката, као предмета права својине, у фокусу рада су ипак релевантна питања везана за воде, као концесионо добро. Предмет концесије може бити право обављања широког опсега привредних дјелатности, а када су у питању воде, најчешће се ради о коришћењу јавног водног добра (воде за технолошки процес у обављању привредних дјелатности, воде и водног земљишта за коришћење хидроакмулација, купалишта, рибњака, водног земљишта за реализацију неке од привредних дјелатности, као и вађење материјала из водотока). Поред наведеног, енергетски потенцијал воде може да се користи и када је објекат концесије изградња и коришћење енергетских постројења, као једног од најважнијих економских аспеката експлоатације вода. У последњем дијелу рада обрађена је пракса Уставног суда, преваходно у вези са институтом концесија, али и једним ширим питањем које се све више потенцира у домаћој јудикатури, а то је концепт „државна имовина“.

Кључне ријечи: концесија, воде, ВОТ модел, „државна имовина“, јавна својина.

---

* bosiljka.cubrilovic-stamenic@pf.unibl.org

1. Увод

У Републици Српској (РС) област концесија уређена је Законом о концесијама¹ који је, уз извијесне измјене и допуне, на снази од 2013. године. Законом је поближе регулисана материја која се односи на предмет и надлежност за додјелу концесија, политику додјеле концесија, начин и поступак додјеле концесија, елементе уговора о концесији и престанак уговора о концесији, права и обавезе концесионара и концедента и друга питања од значаја за остваривање концесија, с тим да ћемо се у овом раду бавити искључиво концесијама у контексту искоришћавања вода, као природног ресурса. Концесија је право обављања привредних дјелатности коришћењем јавних добара, природних богатстава и других добара од општег интереса, као и право на обављање дјелатности од општег интереса, а то право се уз плаћање концесионе накнаде уступа концесионару на одређено вријеме, под условима прописаним ЗоК.

Успостављање концесионог система у националном праву имало је за циљ креирање подстицајаног правног оквира за привлачење страних и домаћих инвестиција, уз истовремено инсистирање на одговорном управљању природним богатствима и општим добрима. Република Српска располаже значајним капацитетима и природним ресурсима, који уз правилну употребу умногоме могу да допринесу развоју и јачању домаће привреде.

На овом мјесту укратко ћемо изложити систематику рада који је подијељен у три цјелине. У првом дијелу рада аутор настоји да прецизира поједине врсте ствари, сходно њиховом посебном правном регулисању. Дефинисани су институти опште добро, јавно добро и добро од општег интереса, онако како је то нормирано позитивним законодавством РС. За дискусију о концесијама круцијално је схватање разлика између ових појмова, јер поједине врсте ствари због својих особина или правне регулативе нису подобне да буду објекат права својине и других стварних права. Такође, аутор прави дистинкцију између појмова воде, водна добра и водни објекти, као потенцијалних објеката права својине, односно предмета концесије. У централном дијелу рада, обрађена је тема коришћења вода по моделу концесија у праву РС. Воде су опште добро које је под посебном заштитом државе (ентитета), те се користе под условима и на начин које обезбјеђује њихову рационалну употребу. Према домаћем позитивном законодавству, воде се могу користити у режиму концесија и у режиму јавно-приватног партнерства, с тим да је овај први модел нешто више заступљен у пракси. Овдје смо се бавили и појмом, предметом и различитим врстама концесија, са посебним освртом на ВОТ модел који је најчешће коришћени

---

1 Закон о о концесијама (ЗоК), *Сл. гласник РС*, 59/13, 16/18, 70/20 и 111/21.

модел пројектног финансирања инфраструктурних пројеката. На концу, анализирана је пракса Уставног суда Босне и Херцеговине (Уставни суд), демистификована конструкција „државна имовина“, као и њено довођење у везу са надлежностима за додјелу концесија, те је извршена детаљнија разрада одлуке донијете у предмету бр. У-16/20².

2. Претходно разјашњење – посебно правно уређење појединих врста ствари

Ствари су материјални дијелови природе, који могу бити у својини физичког или правног лица (чл. 5, ст. 1 Закона о стварним правима³). Међутим, постоје ствари које због својих особина или правног регулисања нису подобне да буду објекат права својине и других стварних права. Закон о стварним правима све ствари нормира на општи и посебан начин.

Општи режим стварноправног уређења обухвата универзална правила која се примењују на све врсте ствари над којима физичко или правно лице може да има право својине. С друге стране, посебно уређење стварних права представља изузетак од овог општег режима и односи се искључиво на одређене врсте ствари које су од ширег друштвеног значаја, попут: општих добара, јавних добара и добара од општег интереса. Између ових добара никако не можемо ставити знак једнакости, иако су, неријетко, границе врло флуидне. Потенцијални проблем код разграничења наведених појмова представља чињеница да ЗСП, али и други посебни закони⁴, не дефинишу концепт општег добра, јавног добра и добра од општег интереса, већ су поједине врсте ствари наведене *exempli causa*. Сходно томе, из праксе Уставног суда произилазе различита, често неадекватна, тумачења ових појмова, која за крајњи резултат имају погрешну примјену правних правила за посебне врсте ствари.

Нису објекат права својине и других стварних права они дијелови природе који по својим особинама не могу бити у власти физичког или правног лица појединачно, него су на употреби свима под једнаким условима (чл. 7, ст. 1 ЗСП). Дакле, општа добра (*res communes omnium*) као што су ваздух, вода у ријекама, изворима, језерима и мору, нису уопште ствари, односно нису пододбна да буду објекат својине, јер не испуњавају физички услов (не могу бити у људској власти), али ни правни услов (*res extra commercium*). Општа

2 Одлука Уставног суда БиХ бр. У-9/19, *Службени гласник*, 16/20.

3 Закон о стварним правима (ЗСП), *Сл. гласник РС*, 124/2008, 3/2009 – испр. 58/09, 95/11, 60/15, 18/16 – одлука УС, 107/19, 1/21 – одлука УС и 119/21 – одлука УС.

4 Закон о водама (ЗВ), *Сл. гласник РС*, 50/06, 92/09, 121/12 и 74/17; Закон о рударству, *Сл. гласник РС*, 62/18; Закон о ловству, *Сл. гласник РС*, 60/09 и 50/13 и др.

добра су „...само једна подврста добара од општег интереса...“ (Бабић, Медић, Хашић, Повлакић, Велић, 2011: 145). Општа добра не могу бити ни у својини државе, њима само управља држава или неки субјект јавне власти, али не као власник, већ као империјум (Gavella, 2011: 137). Иако општа добра не могу бити у власти физичког или правног лица, сви субјекти права их могу употребљавати под једнаким условима. На општим добрима се може успоставити и одређени стварноправни однос издвајањем појединих сегмената општег добра, након чега они постају предмет својине и других стварних права (чл. 7, ст. 3 ЗСП). Тако нпр. слободни дијелови природе, као што је вода у ријеци, начелно не могу бити у људској власти, све док се вода из ријеке не издвоји у посебан чанак (посуду), када прелази у својину лица које ју је издвојило. Такође, ЗоК регулисана је могућност да концент (Влада РС, у име РС или скупштина јединице локалне самоуправе, у име јединице локалне самоуправе) на одређени временски период и уз плаћање концесионе накнаде уступи концесионару (привредно друштво) на употребу и коришћење неко опште добро. Иако се налазе у несвојинском правном режиму, општа добра се уписују као својина РС, а такав упис има декларативан карактер, јер својство општег добра ствари стичу на основу саме своје природе, без доношења посебног акта о проглашењу општег добра (Бабић, Јотановић, 2020: 265).

Јавна добра су ствари које су по закону намијењене да служе свима под једнаким условима, као што су: јавни путеви, улице, тргови и друго (чл. 7, ст 2 ЗСП). Јавна добра (*res publicae*) су у истом правном режиму као и општа добра, јер нису пододна да буду објекти стварноправних односа, с тим да јавна добра не испуњавају правни услов. Дакле, по својим природним карактеристикама јавна добра би могла бити предмет права својине, али им је правни поредак одузео својство објекта, а право својине и друга стварна права не могу егзистирати без објекта (предмета). Управо у овом сегменту можемо да идентификујемо дистинкцију између општих и јавних добара – оно што по својој природи не може бити објекат стварноправног односа је опште добро, а оно што је законом намијењено за општу употребу свих представља јавно добро (Бабић et. al. 2011: 146).

Добра од општег интереса, за разлику од општих и јавних добара, имају другачији правни статус. Она су *genus proximum*, јер поред општих, обухватају и низ других добара, природних ресурса, ствари које су подвргнуте посебном правном режиму. Добра од општег интереса, а која нису општа добра, јесу ствари у грађанскоправном смислу (грађевинска земљишта, пољопривредна земљишта, шуме и шумска земљишта, заштићени дијелови природе, биљни и животињски свијет, ствари од

културног, историјског и еколошког значаја⁵), те могу бити објекат стварних права. Да би одређена ствар била добро од општег интереса, као таква треба да буде проглашена посебним законом (чл. 2, ст 2 ЗСП). Закон о стварним правима није мјеродаван за одређивање да ли је нека ствар добро од општег интереса, његова улога је да створи правни оквир за режим који се примјењује на стварима које су примјеном *lex specialis* проглашене добрима од општег интереса.⁶

3. Воде, водна добра и водни објекти као предмет права својине

Воде представљају природно богатство које се користи под условима и на начин који обезбјеђује њихову рационалну употребу. У националном законодавству, воде су дефинисане као опште добро које је под посебном заштитом РС (чл. 8 ЗВ, у вези са чл. 7, ст. 1 ЗСП). За разумијевање правног статуса вода, неопходно је да укажемо на разлике између појмова воде, водно добро и водни објекти. У смислу ЗВ, „вода“ означава *сву воду у унутрашњости Републике Српске, која је стајаћа или текућа по површини земље и свака подземна вода ближе земљи дуж базне линије границе територије* (чл. 4, ст 1, т. 1 ЗВ). Дакле, под концептом „вода“ подводимо сва водна тијела у унутрашњости РС: површинске воде, подземне воде, ријеке и језера.⁷ За разлику од воде, „водно добро“ подразумева *водно земљиште, воде и водне објекте, који због свог нарочитог значаја јесу добра од општег интереса и под посебном су заштитом* (чл. 9, ст 1 ЗВ). Дакле, водно добро представља јединство водног земљишта, воде и објеката који су у чврстој вези са земљиштем. На основу претходно наведеног, прилично је јасна тачка раздвајања појмова вода и водно добро, као и њихов потпуно другачији правни статус. За разлику од вода у морима, ријекама, језерима, изворима које су опште добро, те стога не могу бити објекат права својине, водно добро, као добро од општег интереса, може бити предмет стварних права, па самим тим и у својини титулара права. Потенцијални проблем може да представља колизија у регулацији правног

5 Види чл. 8, ст. 1 ЗСП, у вези са чл. 59 Устава Републике Српске (Устав РС), *Сл. гласник РС*, 21/1992 – пречишћен текст, 28/1994 – Амандмани XXVI-XLIII, 8/1996 – Амандмани XLIV-LI, 13/1996 – Амандман LII, 15/1996 – испр., 16/1996 – Амандман LIII, 21/1996 – Амандмани XLIV-LI, 21/2002 – Амандмани LIV-LXV, 26/2002 – испр., 30/2002 – испр., 31/2002 – Амандмани XCIII-XCVIII, 69/2002 – Амандмани XCIX-CIII, 31/2003 – Амандмани CIV и CV, 98/2003 – Амандмани CVI-CXII, 115/2005 – Амандман CXIV, 117/2005 – Амандмани CXV-CXXI и 48/2011 – Амандман CXXXII и *Сл. гласник БиХ*, 73/2019 – одлука УС БиХ.

6 Више о овим питањима (Gavella, 2012: 1445–1490; Јотановић, 2015: 187–207).

7 Сви појмови су дефинисани Основним одредбама закона, чл. 4, ст. 1, т. 2–5 ЗВ.

режима вода (у ријекама, изворима, језерима, морима), јер је у ЗСП⁸ вода нормирана као опште добро, док је у ЗВ, вода, као саставни дио концепта водно добро, регулисана као добро од општег интереса (упор. чл. 7, ст. 1 ЗСП и чл. 9, ст. 1 ЗВ).

Друга категорија за уређење права и обавеза субјеката права јесте „јавно водно добро“, које чине сви сегменти водног добра, као што су: земљишне честице, водни или хидротехнички објекти, ријеке и потоци са дефинисаним морфолошким, геолошким и хидролошким садржајем, који су до дана ступања на снагу овог закона били уписани у земљишним књигама, односно катастру непокретности као јавно водно добро од општег интереса или су дефинисани у другим документима јавног карактера, односно који су на основу закона постали државна својина (чл. 10, ст. 1 ЗВ). Нормирано на овакав начин, јавно водно добро је добро од општег интереса у својини РС. Овлашћења управљања јавним водним добром врше органи управе, јавна установа или надлежни субјекти са јавним овлашћењима, у оном обиму и на начин како им је законом или другим актима надлежног органа пренесено у надлежност (чл. 10, ст. 3 ЗВ). Припадност јавном водном добру утврђује се на основу уписа у јавне евиденције. Јавно водно добро не може бити предмет промета, али трећа лица могу бити закупци или концесионари (чл. 11, ст. 1 и 3 ЗВ).

И последња релевантна група јесу „водни објекти“. *Водни објекти и системи, заједно са припадајућом опремом који чине техничку, односно технолошку цјелину, служе за уређење водотока и других вода, заштиту од штетног дјеловања вода, захватања вода ради њиховог намјенског коришћења, за праћење стања вода и за заштиту вода од загађивања и одржавање акватичних екосистема* (чл. 14 ЗВ). С обзиром на то која је њихова намјена, водни објекти могу бити: заштитни, објекти за заштиту од ерозија и бујица, водни објекти за одводњавање и водни објекти за коришћење и искоришћавање вода. Својински статус ових објеката првенствено зависи од њихове намјене, па су тако заштитни водни објекти у својини РС, а остали само уколико то буде утврђено посебном одлуком надлежног органа управе (чл. 16, ст. 1–2 ЗВ). Изузетак од овог правила односи се на објекте за заштиту од ерозија и бујица, водне објекте за одводњавање, водне објекте за коришћење и искоришћавање вода, који могу бити и у својини јединице локалне самоуправе, односно у својини физичких и правних лица, који имају својину над земљиштем на коме је изграђен водни објекат (чл. 16, ст. 2–3 ЗВ).⁹

8 Исто и у чл. 8, ст. 1 ЗВ.

9 О управљању водама, водним добрима и водним објектима (Радић, 2021: 64–66).

Након што смо разријешили разлике између појмова воде, водно добро и водни објекти, у наставку рада биће говора о коришћењу (употреби) вода по моделу концесија у домаћем праву.

4. Коришћење вода у режиму концесија

Цијенећи значај вода као општег добра, позитивним законодавством прецизиран је појам коришћења вода, као поступак захватања, црпљења и употребе површинских и подземних вода за различите намјене (снабдијевање водом за пиће, санитарне и технолошке потребе, наводњавање и друго), односно искориштавање водних снага за производњу електричне енергије и друге погонске потребе, за узгој рибе, за пловидбу као и за спорт, купање, рекреацију и друге сличне намјене. Приступ води је основно људско право, те је важно апострофирати да је свакоме дозвољена тзв. општа употреба вода, односно сваком лицу је дозвољено да користи воде обичним начином који не захтијева посебне направе и не искључује друге од једнаког коришћења.¹⁰ У супротном, неопходна је сагласност или дозвола надлежног органа (чл. 50, ст. 1 и чл. 51, ст. 1 ЗВ).

Воде се могу користити у режиму концесија и у режиму јавно-приватног партнерства,¹¹ с тим да ћемо на овом мјесту анализирати само правне аспекте коришћења вода по моделу концесија. Правни оквир за регулисање ове материје чини чл. 59, ст. 2 Устава РС, који прописује да се законом уређује заштита, коришћење, унапређивање и управљање добрима од општег интереса, као и плаћање накнаде за коришћење добара од општег интереса и градског грађевинског земљишта, затим ЗоК (чл. 6, ст. 1, т. б) који нормира предмет концесија, као и релевантне одредбе ЗВ¹². Дакле, за свако коришћење вода које прелази опсег опште употребе, односно слободног коришћења воде, титулар мора добити посебну дозволу у виду концесије. Један од разлога за то је и чињеница да усљед прекомјерног или коришћења вода без надзора, може доћи до озбиљних посљедица по животну средину. Посматрано са историјског аспекта, под појмом концесије подразумијевала се одређена привилегија, али је израз временом попримио прецизнију

---

¹⁰ „Сви људи, без обзира на степен развоја друштва, те социјалне и економске услове у којима живе, имају право на приступ пијаћој води у квантитету и квалитету који одговара њиховим основним потребама.“ (прев. аут). (II Community Water Supply). Report of the United Nations Water Conference. Преузето 30. 3. 2022. <https://www.ielrc.org/content/e7701.pdf>.

¹¹ Закон о јавно-приватном партнерству у Републици Српској, *Сл. гласник РС*, 59/09, 63/11 и 68/20.

¹² Види нпр. чл. 11, ст. 3, чл. 115, чл. 138 ЗВ и др.

конотацију, па данас овај институт представља класично уступање одређеног права физичком или правном лицу, од стране државе која иступа са позиције суверенитета (*iure imperii*). Иако концесија није нов правни институт, о њеној правној природи егзистирају различите теорије. Постоје становишта да је концесиони посао административне природе, тј. да се даје у форми управног акта, те да се не ради о приватно-правном, већ о јавно-правном односу између државе као носиоца јавне власти и привредног друштва. Друго схватање представља теорија о уговорној природи концесије, са образложењем да је правни основ концесије уговор између концедента и концесионара, док је по трећем мишљењу концесиони посао, правни посао мјешовите природе (Ђурђевић, 2004: 400–401). Иако држава може преносити одређена управна права на приватни сектор (привредна друштва) кроз концесије, она и даље задржава свој основни суверенитет над тим ресурсима. Дакле, узевши у обзир кумулативне чињенице да је држава једна од уговорних страна у уговору о концесији, а да је предмет уговора обављање привредне дјелатности од јавног интереса, у овом раду приклонили смо се првој теорији, према којој држава као концесионар иступа са позиције суверенитета.

Концесија (lat. *concession* – уступање, допуштење, давање повластице) је право обављања привредних дјелатности коришћењем јавних добара, природних богатстава и других добара од општег интереса, као и право на обављање дјелатности од општег интереса, а то право се уступа концесионару на одређено вријеме, уз плаћање концесионе накнаде (чл. 2 ЗоК). Дакле, ради се о праву које титулару омогућује да користи одређене ресурсе или да врши дјелатности од општег интереса уз плаћање одговарајуће новчане накнаде, при чему концесионар сноси ризик везан за економску експлоатацију предмета концесије. Концесионар је дужан да концеденту плаћа концесиону накнаду у износу и на начин утврђен ЗоК и уговором о концесији. Концесионална накнада је обавезан елемент уговора о концесији, новчаног је карактера, а састоји се из: 1. накнаде за уступљено право, која се плаћа једнократно при закључивању уговора о концесији и 2. концесионе накнаде за коришћење. Зависно од предмета концесије, концесионална накнада за коришћење изражава се процентуално у односу на годишњи приход остварен од обављања концесионе делатности, или по јединици мјере. Концесионална накнада за уступљено право приход је буџета РС, односно буџета јединице локалне самоуправе, зависно од надлежности за додјелу концесије (чл. 29 ЗоК).

Правни основ за регулисање међусобних права и обавеза представља уговор о концесији закључен у писаној форми између концедента, с

једне стране, и концесионара као изабраног најповољнијег понуђача,¹³ с друге стране. Уговор о концесији се закључује на рок који не може бити дужи од 50 година (у пракси је већина уговора додијељена на 30 година, са могућношћу да се у преговарачком поступку продужи рок трајања уговора). Рок концесионог уговора одређује се у зависности од предмета концесије, времена потребног за поврат уложеног капитала и остваривања планиране добити на основу концесионе дјелатности.¹⁴

Предмет концесије може бити право обављања широког опсега привредних дјелатности, с тим да се најчешће ради о областима које државни органи из одређених разлога не могу или неће да врше самостално, те их преносе на друго лице уз одговарајућу новчану накнаду.¹⁵ На тај се начин оставарују јавни интереси али и обезбјеђује функционисање јавних служби и привредни развој. Када су у питању воде, предмет концесије може бити коришћење јавног водног добра [воде за технолошки процес у обављању привредних дјелатности, воде и водног земљишта за коришћење хидроакумулација, купалишта, рибњака, водног земљишта за реализацију неке од привредних дјелатности или за реализацију других предмета концесије, као и вађење материјала из водотока (шљунка, пијеска, камена) према програму уређења водотока (чл. 6, ст 1, т. б. ЗоК)]. Поред овога, енергетски потенцијал воде може да се користи и када је објекат концесије изградња и коришћење енергетских постројења, као једног од најважнијих економских аспеката експлоатације вода.

Концесије којима се предвиђа изградња или реконструкција објеката, постројења или погона све више се реализују по BOT моделу [изгради – користи – предај (енг. *Build – Operate – Transfer*)], што подразумева изградњу или реконструкцију и финансирање комплетног објекта, постројења или погона, његово коришћење и предају у својину концеденту у уговореном року. BOT модел је најчешће коришћени модел пројектног финансирања инфраструктуре, с тим да су се у пословној пракси обликовали и други облици пројектног финансирања као што су: BOOT посао [изгради –

---

13 Понуђач је свако домаће или страно правно или физичко лице, конзорцијум два или више уговором повезаних правних лица, који је доставио понуду у поступку додјеле концесије (чл. 5, ст. 1, т. г. ЗоК).

14 Комисија за концесије РС води регистар уговора о концесијама који представља јединствену евиденцију уговора о концесијама додијељеним на територији РС. Уговор о концесији се обавезно уписује у регистар уговора о концесијама. Регистар уговора о концесијама садржи податке о називу концесионара, називу концедента, предмету концесије, висини концесионе накнаде, датуму закључења концесионог уговора и периоду трајања концесије. (чл. 35 ЗоК).

15 Свеобухватан предмет концесија у праву РС регулисан је чл. 6 ЗоК.

имај у својини – управљај – пренеси (енг. *Build – Own – Operate – Transfer*)), BOT посао [модернизуј – управљај – пренеси (енг. *Moderate – Operate – Transfer*)], ROT посао [реновирај – управљај – пренеси (енг. *Refurbish – Operate – Transfer*)] и др. Тако и чл. 7, ст. 2 ЗоК нормира да је дозвољено уговарање и других модела за реализацију концесија, у складу са Документом о политици додјеле концесија¹⁶ и предметом концесија. Под утицајем UNICITRAL правила све ове модалитете можемо подвести под генерични појам „приватно финансирање инфраструктурних пројеката“ (енг. *Privately Financed Infrastructure Projekts – PFIP*). У основи, под њим се подразумевају сви облици улагања у јавне инфраструктурне објекте, при чему финансирање и ризик пословног неуспјеха преузима привредно друштво. Оно то остварује по основу добијене концесије од стране државне или локалне власти за изградњу и управљање инфраструктурним објектом (Дивљак, 2006: 277). Дакле, BOT модел финансирања омогућава држави (у конкретном случају РС, као ентитету) да без ангажовања финансијских средстава постане титулар значајних инфраструктурних објеката, с тим да у уговореном року нема право да их експлоатише, јер то чини концесионар који кроз остварену добит враћа уложени капитал. С друге стране, овај модел пројектног финансирања инфраструктуре омогућује и приватном сектору да се укључи у финансирање, изградњу, санацију, проширење, функционисање и одржавање пројеката, које уобичајено финансира и којима управља РС, те сходно томе можемо рећи да су на овај начин свој интерес нашли сви учесници. По истицању рока предвиђеног уговором о концесији и по повраћају инвестиције, врши се трансфер свих постројења у оквиру BOT пројекта према РС, с тим да та постројења треба да буду у добром стању и неоптерећена. У многим земљама концесије за коришћење воде користе се у сврху побољшања квалитета воде, унапређења инфраструктуре, као и за финансирање нових пројеката. Међутим, да би се избјегли негативни аспекти (нпр. успостављање монопола на тржишту, повећање цијена воде за потрошаче, те ограничавања права локалних заједница на коришћење воде), неопходно је осигурати законитост и транспарентност у поступку додјеле концесија.

На концу овог дијела рада, направимо кратак осврт на тему о којој се много говори у јавности. Ради се о потенцијалном увођењу мораторијума

---

16 Документ о политици додјеле концесија садржи опис привредних и других области у којима се могу додјеливати концесије, циљеве и приоритете, врсте BOT и других модела за додјелу концесије, елементе за израду студије, као и мјере и активности које се предузимају ради остваривања дугорочних циљева у области концесија, утврђених стратешким и другим планским документима. Види више: Документ о политици додјеле концесија. Преузето 13. 2. 2023. https://koncesije-rs.org/wp-content/uploads/2019/06/Politika_dodjela-Cir.pdf.

на изградњу и експлоатацију малих хидроелектрана (МХЕ) због све веће забринутости о њиховим негативним ефектима на животну средину.¹⁷ У фебруару 2021. године, Република Српска је донијела кључан документ у овом контексту – Декларацију о заштити ријека у Републици Српској (Декларација). Ова Декларација није само симболичан документ, већ поставља конкретне смјернице и обавезе: 1. замрзавање додјеле нових концесија – Влада РС је обавезна да обустави све нове захтјеве за додјелу концесија за МХЕ док се не изврши темељна анализа свих претходно потписаних уговора о концесијама из периода 2005–2020. године. (остављен рок од шест мјесеци) и 2. преусмјеравање подстицаја – Декларација сугерише да би Народна скупштина РС требало да у новој регулативи о обновљивим изворима енергије минимизира давање јавних подстицаја специфично за МХЕ. Уместо тога, фокус би требало да буде на подстицању производње електричне енергије кроз друге, еколошки прихватљивије, обновљиве изворе енергије. Међутим, иако представља корак напред, Декларација нема обавезујућу правну моћ, што значи да њено спровођење зависи од политичке воље и притиска јавности. То је постало јасно на примјеру МХЕ „Самар“ гдје је, упркос постојању Декларације, Влада РС дала зелено свјетло за њену изградњу. Ситуација се додатно закомпликовала када је Окружни суд у Бањој Луци, по тужби једног удружења који се бави промоцијом и очувањем здраве животне средине, интервенисао и поништио еколошку дозволу за ову МХЕ, али радови на изградњи су настављени, уз додатну подршку Регулаторне комисије за енергетику.¹⁸ Након доношења одлуке од стране Окружног суда у Бањој Луци, надлежно министарство је уложило ванредни правни лијек, односно захтјев за

---

17 У БиХ је у претходном периоду изграђено 108 малих хидроелектрана, од чега је 65 у ФБиХ, 43 у РС и у припреми је изградња додатних 338 МХЕ. Види: *Zabrana izgradnje malih hidroelektrana na Zapadnom Balkanu – Uperedna analiza moratorijuma i zabrane izgradnje malih hidroelektrana u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji*. Преузето 7. 2. 2023. <https://www.reri.org.rs/wp-content/uploads/2022/01/Uperedna-analiza-moratorijuma-i-zabrane-izgradnje-malih-hidroelektrana-u-Bosni-i-Hercegovini-Crnoj-Gori-i-Srbiji.pdf>, 4.

18 Рјешење о продужењу прелиминарног права на подстицај за производњу електричне енергије – МХЕ „Самар“. Преузето 15. 2. 2023. <https://reers.ba/wp-content/uploads/2021/11/Rjesenje-o-produzenju-preliminarnog-prava-na-podsticaj-za-proizvodnju-elektricne-energije-MHE-Samar-cirilica-1.pdf>. Накнадно је Регулаторна комисија за енергетику РС у априлу 2022. године одбила захтјев за продужење прелиминарног права на подстицај, као неоснован. Рјешење о одбијању захтјева за одобрење прелиминарног права на подстицај – МХЕ „Самар“. Преузето 15. 2. 2023. <https://reers.ba/wp-content/uploads/2022/04/Rjesenje-o-odbijanju-zahtjeva-za-odobrenje-preliminarnog-prava-na-podsticaj-MHE-Samar-cirilica.pdf>.

преиспитивање судске одлуке, па је овај случај тренутно пред Врховним судом РС и још увијек се чека његов правни исход.¹⁹

Осим овог конкретног случаја, постоји још један законски аспект који је изазвао контроверзе. Актуелни закон дозвољава преношење и продају уговора о концесијама, као и промјене у власничкој структури концесионара. Ове одредбе пружају прилику за спекулације, где се концесије често прибављају с примарном намјером продаје, а не стварне изградње и експлоатације ресурса. Ово може довести до ситуације где се примарни циљеви, попут заштите животне средине, занемарују у корист финансијске добити. Да би се наведено избјегло, неопходно је преиспитати и евентуално ревидирати постојеће законске одредбе. Сматрамо да ограничење преноса својинских права није добро рјешење, али би свакако требало да се предуприједи понашање које омогућава изигравање слова закона.

5. Пракса Уставног суда по питању „државне имовине“

Надлежности институција БиХ дефинисане су чл. III, т. 1 Устава БиХ²⁰ по принципу позитивне енумерације. Истим чланом, у т. 3 предвиђено је да ентитетима припадају све владине функције и овлашћења која нису Уставом БиХ изричито повјерена институцијама БиХ. То значи да је у јурисдикцији ентитета и Брчко Дистрикт БиХ, све оно што *explicite* није у надлежности институција на државном нивоу. Важно је нагласити да на нивоу БиХ не постоји пропис који регулише стварноправне односе, јер су закони из овог домена у искључивој надлежности ентитета и Брчко Дистрикта БиХ.²¹ Ово је потврђено и у Одлуци Уставног суда бр. У-1/11²²,

19 Више о економској оправданости концесионих накнада за МХЕ, види: Analiza ekonomske opravdanosti koncesionih naknada i podsticaja za male hidroelektrane na teritoriji Bosne i Hercegovine. Преузето 16. 2. 2023. <https://czzs.org/wp-content/uploads/2018/11/Analiza-MHE1.pdf>.

20 Устав БиХ је саставни дио Општег оквирног споразума за мир у БиХ (Дејтонски мировни споразум). Преузето 23. 2. 2023. <https://www.paragraf.ba/propisi/bih/ustav-bosne-i-hercegovine.html>.

21 Поред ЗСП који се примјењује на територији РС, види и Закон о стварним правима, *Службене новине ФБиХ*, 66/13, 100/13 и 32/19 – одлука УС, као и Закон о власништву и другим стварним правима Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, *Сл. гласник Брчко Дистрикта БиХ*, 11/01, 8/03, 40/04, 19/07, 26/21 и 44/22.

22 Одлука бр. У-1/11, *Службени гласник БиХ*, 73/12. Иначе, овај предмет се тичао уставне надлежности РС за регулисање правне материје која је предмет Закона о статусу државне имовине која се налази на територији Републике Српске и под забраном је располагања, *Службени гласник РС*, 135/10, наметнут од стране Високог представника за БиХ.

у којој је наведено сљедеће: „Уставни суд се слаже с мишљењем Народне скупштине РС да Устав БиХ не садржи експлицитну одредбу која утврђује надлежност БиХ да регулише питање државне имовине која припада БиХ...“. Расправљајући о расподјели надлежности између појединих нивоа власти у БиХ, Уставни суд је донио низ контроверзних одлука, а на овом мјесту ћемо апстраховати само неке од њих којима се задире у својинскоправне односе, па сам тим и у питање концесија.²³ У наведеним одлукама Уставни суд, најблаже речено, узурпира основне постулате стварноправног уређења РС и БиХ, те прави низ кардиналних грешака које су резултат погрешног тумачења релевантних прописа. Тако је овај суд, ван оквира својих ингеренција, установио нову правну категорију „државна имовина“, као посебан облик својине. У предмету бр. У-1/11, у т. 62 образложења одлуке наводи се: „Државна имовина, иако је то облик власништва који је по својој структури сличан грађанскоправном приватном власништву, представља посебан правни концепт, те, из тог разлога, ужива посебан статус. Државна имовина је карактеристична по јавноправној природи односа субјеката и кориштења те имовине, као и њезиног титулара. Она обухвата, с једне стране, покретне и непокретне ствари које су у рукама јавне власти и које јој служе ради вршења те власти, с друге стране, она може обухватити 'јавно добро' (морска вода и морско дно, ријечна вода и ријечна корита, језера, планине и друга природна богатства, јавна саобраћајна мрежа, саобраћајна инфраструктура итд.). Оно, по својој природи, приоритетно служи свим људима у држави.“

Премиса од које полази Уставни суд да је „државна имовина“ облик својине који је само сличан грађанскоправној приватној својини, те да представља посебан правни концепт, напосто не стоји. Прву теоријску нелогичност у овој констатацији представља чињеница да суд ставља знак једнакости између појмова „имовина“ и „својина“. Иако је имовина (*patri-
monium*) вишезначан израз који се лаички често поистовјећује са својином, а нерјетко и са појмом ствари, концепт имовине је далеко шири и не може се свести само на право својине. Како наводи проф. Водинелић, имовина „...представља неки шири или ужи скуп, неку групацију права и обавеза одн. имовинских права или права и обавеза у оквиру свеукупности права и обавеза“ (Vodinelic, 2012: 272). За разлику од имовине, право својине је једно од неколико стварних права, из кога, истина, произлази највиша правна и фактичка власт на ствари (држање, коришћење, односно употреба и располагање), али имовина је ипак *genus proximum*, институт који је по свом садржају шири од појма својине.

23 Одлука бр. У-9/19; Одлука бр. У-16/20, Службени гласник БиХ, 49/21.

Надаље, говори о „државној имовини“ као посебном правном концепту, различитом од грађанскоправне приватне својине, резон је противан закону који регулише материју стварних права (ЗСП), а који право својине нормира по принципу једноврсности. Право својине се не може дијелити по овлашћењима између различитих субјеката, као што је то било у феудализму, јер, само је једна врста права својине, без обзира о којем се носиоцу права ради (чл. 3, ст. 2 ЗСП). Закон о стварним правима предвиђа и то да РС, јединица локалне самоуправе, јавно предузеће, јавна установа и друге јавне службе које су носиоци права својине јавног права имају као власници у правним односима исти положај као и други власници, ако посебним законом није другачије одређено (чл. 22, ст. 1 ЗСП). Начелно говорећи, за садржај права својине је сасвим ирелевантно ко је носилац права, јер је само једна врста права својине и било који титулар (субјекат јавног или приватног права) има иста овлашћења.

У горенаведеној одлуци, Уставни суд погрешно дефинише и појам јавног добра, под који подводи морску воду и морско дно, ријечну воду и ријечна корита, језера, планине и друга природна богатства, јавну саобраћајну мрежу, саобраћајну инфраструктуру итд. Евидентно је да суд под исти правни режим ставља општа и јавна добра, не правећи суштинску разлику између њих. Узевши у обзир појашњења из првог дијела овог рада, општа добра не могу бити предмет права својине, па је нејасно на основу чега Уставни суд тврди да је вода у морама, ријекама, језерима својина државе, односно „државна имовина“.

Свунелогичност судске праксе поткријепићемо са још два става које је заузео Уставни суд: 1) рјешавајући спор у вези са одлукама о концацијама у погледу концесионог добра и надлежности за њихово доношење, суд у предмету У-16/20, у т. 31 образложења одлуке, изричито наводи да не постоји закон који је донесен на нивоу БиХ којим би било регулисано питање статуса „државне имовине“ („...у вези са статусом државне имовине, у којима није донесен закон на нивоу Босне и Херцеговине којим би било регулисано питање статуса државне имовине...“) и 2) у предмету У-1/11, т. 63 образложења суд констатује: „*Мада Устав Босне и Херцеговине дијели надлежности између државе и ентитета, он не садржи нити једну одредбу која се односи на државну имовину*“. На основу цитираних сентенци, јасно проистиче да је институт „државна имовина“ неуставан и незаконит, да не постоји нити један позитивни пропис који дефинише појам и/или прецизира садржај појма „државна имовина“, да је то измишљена конструкција чији је креатор сам Уставни суд, а не уставотворац нити законодавац, те да не може бити дио позитивног законодавства БиХ (ентитета и Брчко Дистрикта БиХ). Начелно говорећи, у европско-континенталном правном систему

судска пракса представља примјену а не стварање правних норми, те стога није формалан извор права (судови суде на основу Устава и закона, чл. 121, ст. 2 Устава РС). Иако је примјетна тенденција да и у европско-континенталном правном систему судови све више имају креативистичку улогу, ипак наглашавамо да је Уставни суд у овом случају изашао ван креативистичких оквира и ставио се у функцију законотворца, што је свакако неприхватљиво са правног аспекта.

6. Концесије у пракси Уставног суда

Реферишући се на закључке изведене у претходном дијелу рада [не постоји закон који је донесен на нивоу БиХ којим би било регулисано питање статуса „државне имовине“, као и то да су воде општа добра (а не јавна добра, по тврдњама Уставног суда)], детаљније ћемо се позабавити питањем концесија у пракси Уставног суда на примјеру предмета У-16/20.

Наводни спор у вези надлежности између БиХ и РС за доношење одлука о концесијама у погледу концесионог добра, настао је поводом Одлуке о утврђивању услова за додјелу концесије путем преговарачког поступка за изградњу и коришћење три ХЕ: „Бук Бијела“, „Фоча“, те „Паунци“, на ријеци Дрини, општина Фоча.²⁴ Подносиоци захтјева (24 члана Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ), навели су да се спор односи на питање уставноправне обавезе ентитетских власти да поштују Устав БиХ и подјелу надлежности између државе и ентитета, те су се позвали на одлуке Уставног суда²⁵ у којима је заузет став да ентитети немају право управљања и располагања државном имовином, а што укључује

---

24 Одлука о утврђивању услова за додјелу концесије путем преговарачког поступка за изградњу и коришћење ХЕ „Бук Бијела“ на ријеци Дрини, општина Фоча, бр. 04/1-012-2-472/16 од 4. марта 2016, *Сл. гласник РС*, 20/16, Рјешење о додјели концесије за изградњу и коришћење ХЕ „Бук Бијела“ на ријеци Дрини, општина Фоча, бр. 04/1-012-2-1099/16 од 20. маја 2016, *Сл. гласник РС*, 42/16 и Уговор о концесији број 05.05/012-274-16/16 од 3. јуна 2016; Одлука о утврђивању услова за додјелу концесије путем преговарачког поступка за изградњу и коришћење ХЕ „Фоча“ на ријеци Дрини бр. 04/1-012-2-81/19 од 10. јануара 2019, *Сл. гласник РС*, 4/19, Рјешење о додјели концесије за изградњу и коришћење ХЕ „Фоча“ на ријеци Дрини бр. 04/1-0122-221/19 од 24. јануара 2019, *Сл. гласник РС*, 9/19 и Уговор о концесији бр. 05.05/360-2-24/19 од 19. фебруара 2019; Одлука о утврђивању услова за додјелу концесије путем преговарачког поступка за изградњу и коришћење ХЕ „Паунци“ на ријеци Дрини број 04/1-012-2-80/19 од 10. јануара 2019, *Сл. гласник РС*, 4/19, Рјешење о додјели концесије за изградњу и коришћење ХЕ „Паунци“ на ријеци Дрини бр. 04/1-012-2-214/19 од 24. јануара 2019, *Сл. гласник РС*, 9/19 и Уговор о концесији бр. 05.05/360-2-22/19 од 19. фебруара 2019. (даље: оспорени акти).

25 Види нпр. одлуку у предмету У-9/19.

и успостављање концесије на државној имовини. Даље наводе „како се види из спорних одлука, рјешења и уговора, власти ентитета РС додјељују концесију за коришћење водних потенцијала ријеке Дрине без обзира на то што ти потенцијали, према досадашњим ставовима Уставног суда БиХ, чине државну имовину... Уставни суд БиХ је утврдио и да право располагања државном имовином, па и овдје спорним водним потенцијалима ријеке Дрине, све до доношења закона о статусу државне имовине на нивоу БиХ има искључиво држава БиХ“. Дакле, у конкретном случају подносиоци захтјева тврде да постоји спор између БиХ и РС који је настао доношењем оспорених аката од стране РС, за који РС наводно није надлежна јер се ради о додјели концесија на концесионом добру које је „државна имовина“, те је сходно томе надлежна власт на нивоу БиХ, а не на нивоу ентитета. Подносиоци захтјева су предложили да Уставни суд усвоји њихов захтјев, утврди да су оспорени акти неуставни, да их стави ван снаге, као и да обавезе Владу РС да поништи све супсидијарне одлуке и активности које су засноване на оспореним актима. Такође, предложено је да Уставни суд донесе привремену мјеру којом би се обуставила примјена оспорених одлука.

Примјећујемо да је у овом захтјеву спорно неколико хипотеза. Као прво, Закон о концесијама БиХ²⁶ не нормира ко је овлаштени субјект за покретање спора из надлежности Комисије за концесије, као ни начин покретања истог, што потврђује и суд у т. 32 образложења одлуке када наводи да „Уставни суд примјећује да Закон о концесијама Босне и Херцеговине не садржи посебне одредбе којима би се утврдио начин и овлашћени субјект за покретање спора из надлежности Комисије за концесије Босне и Херцеговине у својству Заједничке комисије за концесије. Дакле, постоји правна празнина коју Уставни суд мора, сходно томе, попунити“. Дакле, иако ЗоК БиХ не нормира ко је овлаштени субјект за покретање спора из надлежности Комисије за концесије БиХ (у својству Заједничке комисије за концесије), нити начин покретања истог, Уставни суд се упушта у расправљање овог питања, попуњавајући правне празнине у позитивним актима. У надлежности Уставног суда је да тумачи законодавна рјешења и идентификује правне празнине, али његова примарна функција није да „попуњава“ те празнине у смислу креирања нове норме. Сматрамо да би на овом мјесту било примјереније да је кроз своје одлуке Уставни суд указао на потребу за таквим промјенама. Право и дужност креирања и мијењања закона лежи искључиво на законодавној власти.

Друго, Уставни суд није надлежан да одлучује о спору о концесијама јер је, како је то и у одговору на захтјев наведено, „...додјела концесија иницијално

26 Закон о концесијама БиХ (ЗоК БиХ), *Сл. гласник БиХ*, 32/02 и 56/04.

и примарно уређена законима, а секундарно и деривативно подзаконским актима. Законодавна надлежност у регулисању концесија подијељена је између Босне и Херцеговине и ентитета. (...) У складу с тим, концесије су законски уређене Законом о концесијама Босне и Херцеговине, Законом о концесијама Републике Српске, Законом о концесијама Федерације БиХ, законима о концесијама кантона у Федерацији БиХ". Законом о концесијама БиХ, уређен је начин рјешавања спора који потенцијално настане између БиХ и/или РС приликом додјеле концесије на концесионим добрима (чл. 4, ст. 3). Дакле, спор између БиХ и РС своди на питање да ли је БиХ искључиво надлежна за додјелу концесија на свим природним ресурсима у БиХ која се могу ставити у функцију концесионог добра. Сматрамо да овакав став нема упориште ни у Уставу БиХ, а ни у законима којима је регулисана област концесија, јер концесионо добро у конкретном случају није „државна имовина“, у смислу одлука Уставног суда (т. 12 образложења одлуке).

И треће, питање надлежности за регулисање статуса „државне имовине“ не може се прелијевати на питања надлежности за додјелу концесија. Ове двије области имају различите правне основе и не би требало да се преплићу. Надлежност за додјелу концесија регулисана је законима на државном и ентитетском нивоу, а у складу са подјелом надлежности која произлази из Устава БиХ. С друге стране, не постоји законски оквир који регулише питање „државне имовине“, већ само неконзистентно тумачење и пракса Уставног суда, која није извор права.

У закључку Дјелимичне одлуке о допустивости и меритуму, Уставни суд је оставио одговарајући рок за рјешавање спора од најдуже три мјесеца од дана достављања одлуке Комисији за концесије БиХ, у својству Заједничке комисије за концесије. Увидом у Рјешење од 3. децембра 2021. и Рјешење од 19. јануара 2023, јасно произилази да Комисија за концесије БиХ, у својству Заједничке комисије за концесије још увијек није извршила Дјелимичну одлуку Уставног суда БиХ бр. У-16/20 од 16. јула 2021, те ово питање и даље стоји отворено пред правосудним органима.

7. Закључак

Воде представљају природно богатство које има непроцењив значај за опстанак и развој друштва. Под посебном заштитом РС, ови ресурси су не само еколошки важни, већ такође и економски, културно и социјално. Закон о концесијама у РС детаљно дефинише услове и оквире у којима приватни и јавни сектор могу користити ове ресурсе. Кроз додјелу концесија, дозвољено је коришћење и управљање водама уз одговарајућу

накнаду, али и уз стриктне услове који обезбеђују одрживост и дугорочну заштиту водених ресурса.

На глобалном нивоу, концесије представљају средство које доприноси различитим циљевима: од унапређења квалитета воде и заштите екосистема, до развоја инфраструктуре и стимулисања инвестиција у водoprивредне пројекте. Оне такође играју важну улогу у мобилисању приватног капитала за финансирање великих пројеката који би били финансијски неприступачни за јавни сектор сам по себи. Да би се избјегли негативни аспекти коришћена овог модела пројектног финансирања инфраструктурних пројеката, неопходно је осигурати законитост и транспарентност у поступку додјеле концесија. Једнако важно је и да се правосудни органи приликом доношења одлука крећу у оквирима надлежности које су успостављене, не само између три гране власти већ и између појединих нивоа власти у БиХ. Из наведених примјера видјели смо да Уставни суд у појединим одлукама негира основне постулате стварноправног уређења РС и БиХ. Уставни суд је допустио себи да преузме улогу законодавца: као прво, нормирајући институт „државна имовина“ који не постоји у позитивним прописима РС и БиХ и друго, третирајући „државну имовину“ као посебан облик права својине, која има специјалан правни статус. Надаље, Уставни суд под исти правни режим ставља општа и јавна добра, не правећи суштинску разлику између њих. Како општа добра не могу бити предмет права својине, нејасно нам је на основу којих правних чињеница Уставни суд тврди да је вода у морима, ријекама, језерима својина државе, односно „државна имовина“. Проблематично је и то што су одлуке у вези регулисање статуса „државне имовине“ директно утицале на питања надлежности за додјелу концесија. Такве одлуке могу да имају значајне правне и метаправне консеквенце на функционисање цјелокупног система у РС и БиХ.

Литература / References

Бабић, И. Медић, Д. Хашић, Е. Повлакић, М. Велић, Л. (2011). *Коментар Закона о стварним правима Републике Српске*. Сарајево: Привредна штампа.

Бабић, И. Јотановић, Р. (2020). *Грађанско право, Књига 2 – Стварно право*. Бања Лука: Правни факултет Универзитета у Бањој Луци.

Боројевић, К. (2015). Поступак додјела концесија према Закону о концесијама Републике Српске. *Зборник радова Правног факултета у Нишу*. 69(LIV). 295–311.

Vassileva, A. Ignjatijević S. (2020). BOT (build-operate transfer) projects as a successful model of public-private partnership. *Revizor*. 23(91–92). 23–36.

Vodinić, V. V. (2012). *Građansko pravo: uvod u građansko pravo i opšti deo građanskog prava*. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta Union.

Дивљак, Д. (2006). BOT модел пројектног финансирања инфраструктуре. *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*. 3. 275–288.

Ђурђевић, Д. (2004). Концесије. *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*. 2(XXXVIII). 389–409.

Јотановић, Р. (2015). Посебно правно регулисање за одређене врсте ствари у праву Републике Српске. *Правна ријеч*. 43(XII). 187–207.

Gavella, N. (2012). Građansko pravo i posebna pravna uređenja za određene vrste dobara. *Zbornik Pravnog fakulteta Univerziteta u Zagrebu*. 62(5–6). 1445–1490.

Радић, Д. (2021). *Правно уређење природних ресурса у Републици Српској*. Бања Лука: Правни факултет Универзитета у Бањој Луци.

Устав Републике Српске, *Сл. гласник РС*, бр. 21/1992 – пречишћен текст, 28/1994 – Амандмани XXVI–XLIII, 8/1996 – Амандмани XLIV–LI, 13/1996 – Амандман LII, 15/1996 – испр., 16/1996 – Амандман LIII, 21/1996 – Амандмани XLIV–LI, 21/2002 – Амандмани LIV–LXV, 26/2002 – испр., 30/2002 – испр., 31/2002 – Амандмани XCIII–XCVIII, 69/2002 – Амандмани XCIX–CIII, 31/2003 – Амандмани CIV и CV, 98/2003 – Амандмани CVI–CXII, 115/2005 – Амандман CXIV, 117/2005 – Амандмани CXV–CXXI и 48/2011 – Амандман CXXII и *Сл. гласник БиХ*, бр. 73/2019 – одлука УС БиХ.

Закон о концесијама, *Сл. гласник РС*, бр. 59/13, 16/18, 70/20 и 111/21.

Закон о концесијама БиХ, *Сл. гласник БиХ*, 32/02 и 56/04.

Закон о стварним правима, *Сл. гласник РС*, бр. 124/2008, 3/2009 – испр., 58/2009, 95/2011, 60/2015, 18/2016 – одлука УС, 107/2019, 1/2021 – одлука УС и 119/2021 – одлука УС.

Закон о водама, *Сл. гласник РС*, 50/06, 92/09, 121/12 и 74/17.

Закон о рударству, *Сл. гласник РС*, 62/18.

Закон о ловству, *Сл. гласник РС*, 60/09 и 50/13.

Закон о јавно-приватном партнерству у Републици Српској, *Сл. гласник РС*, 59/09, 63/11 и 68/20.

Закон о стварним правима, *Службене новине ФБиХ*, 66/13, 100/13 и 32/19 – одлука УС.

Закон о власништву и другим стварним правима Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, *Сл. гласник Брчко Дистрикта БиХ*, 11/01, 8/03, 40/04, 19/07, 26/21 и 44/22.

Устав БиХ. Преузето 23. 2. 2023. <https://www.paragraf.ba/propisi/bih/ustav-bosne-i-hercegovine.html>.

Analiza ekonomske opravdanosti koncesionih naknada i podsticaja za male hidroelektrane na teritoriji Bosne i Hercegovine. Преузето 16. 2. 2023. <https://czzs.org/wp-content/uploads/2018/11/Analiza-MHE1.pdf>.

Документ о политици додјеле концесија. Преузето 13. 2. 2023. https://koncesije-rs.org/wp-content/uploads/2019/06/Politika_dodjela-Cir.pdf.

Рјешење о продужењу прелиминарног права на подстицај за производњу електричне енергије – МХЕ „Самар“. Преузето 15. 2. 2023. <https://reers.ba/wp-content/uploads/2021/11/Rjesenje-o-produzenju-preliminarnog-prava-na-podsticaj-za-proizvodnju-elektricne-energije-MHE-Samar-cirilica-1.pdf>.

Zabrana izgradnje malih hidroelektrana na Zapadnom Balkanu – Uperedna analiza moratorijuma i zabrane izgradnje malih hidroelektrana u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji. Преузето 7. 2. 2023. <https://www.reri.org.rs/wp-content/uploads/2022/01/Uperedna-analiza-moratorijuma-i-zabrane-izgradnje-malih-hidroelektrana-u-Bosni-i-Hercegovini-Crnoj-Gori-i-Srbiji.pdf>.

Report of the United Nations Water Conference. Преузето 30. 3. 2022. <https://www.ielrc.org/content/e7701.pdf>.

Одлука Уставног суда БиХ, бр. У-1/11, *Службени гласник БиХ*, 73/12.

Одлука Уставног суда БиХ, бр. У-9/19, *Службени гласник БиХ*, 16/20.

Одлука Уставног суда БиХ, бр. У-16/20, *Службени гласник БиХ*, 49/21.

Одлука о утврђивању услова за додјелу концесије путем преговарачког поступка за изградњу и коришћење ХЕ „Бук Бијела“ на ријеци Дрини, општина Фоча, бр. 04/1-012-2-472/16 од 4. марта 2016, *Сл. гласник РС*, 20/16.

Одлука о утврђивању услова за додјелу концесије путем преговарачког поступка за изградњу и коришћење ХЕ „Фоча“ на ријеци Дрини бр. 04/1-012-2-81/19 од 10. јануара 2019, *Сл. гласник РС*, 4/19.

Одлука о утврђивању услова за додјелу концесије путем преговарачког поступка за изградњу и коришћење ХЕ „Паунци“ на ријеци Дрини број 04/1-012-2-80/19 од 10. јануара 2019, *Сл. гласник РС*, 4/19.

Рјешење о додјели концесије за изградњу и коришћење ХЕ „Бук Бијела“ на ријеци Дрини, општина Фоча, бр. 04/1-012-2-1099/16 од 20. маја 2016, *Сл. гласник РС*, 42/16.

Рјешење о додјели концесије за изградњу и коришћење ХЕ „Фоча“ на ријеци Дрини бр. 04/1-0122-221/19 од 24. јануара 2019, *Сл. гласник РС*, 9/19.

Рјешење о додјели концесије за изградњу и коришћење ХЕ „Паунци“ на ријеци Дрини бр. 04/1-012-2-214/19 од 24. јануара 2019, *Сл. гласник РС*, 9/19.

Уговор о концесији бр. 05.05/012-274-16/16 од 3. јуна 2016.

Уговор о концесији бр. 05.05/360-2-24/19 од 19. фебруара 2019.

Уговор о концесији бр. 05.05/360-2-22/19 од 19. фебруара 2019.

*Bosiljka Čubrilović Stamenić,
Senior Teaching Assistant,
Faculty of Law, University of Banja Luka
Republika Srpska*

**WATER USAGE UNDER THE CONCESSION MODEL
IN THE LAW OF REPUBLIKA SRPSKA**

Summary

The author's interest in water usage under the concession model envisaged in the domestic legislation of Republika Srpska was sparked by the Decision of the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina in Case No. U-16/20. The analysis of this decision has paved the way for broader reflection, leading to further research which resulted in the creation of this article. Methodologically, the paper is rooted in the normative analysis of the Concessions Act and the Real Rights Act, the latter being the primary legislative act when discussing real property institutions in Republika Srpska. While the initial segment of this article addresses the specific legal regulation of certain kinds of properties and delineates the concepts of water, water assets, and water entities as subjects of property rights, the main focus is on pertinent issues related to water as the subject matter of concession. The scope of concession can encompass a vast array of economic activities. In the context of water, it typically pertains to the utilization of public water assets (e.g., water for technological processes in economic activities, water and waterfronts for hydro reservoirs, swimming pools, ponds, waterfronts for conducting certain economic tasks, and extraction of materials from waterways). Furthermore, the energy potential of water can be tapped when the objective of concession is the construction and operation of energy plants, which stand as one of the paramount economic facets of water utilization. The concluding section delves into the Constitutional Court's practices regarding the concession institution, as well as the notion of "state property" as an increasingly emphasized topic in domestic jurisprudence.

Keywords: *concession, water, Build-Operate-Transfer (BOT) model, "state property", public property.*